

TŘI POHLEDY
NA
BUDOUCNOST
SOCIÁLNÍ
PRÁCE

otázka

Jaké **výhody a rizika
může pro sociální
práci mít **uplatnění**
různých pohledů na
její **výhled do**
budoucnosti?**

osnova

- **tři představy o kontextu vývoje SPR**
 - „konzervativní moderna“
 - „kritická moderna“
 - „post/pozdní-moderna“
- **situace: SPR je nevykrytalizovaná instituce**
- **tři pohledy na výhled SPR do budoucna**
- **domněnky o výhodách a rizicích uplatnění tří pohledů**

dvě představy o instituci SPR

„moderní“
perspektiva

„profese“

společností uznáný,
státem garantovaný
MONOPOL skupiny
s exkluzívním
členstvím

„post/pozdně
-moderní“ perspektiva

„účast na řešení
problémů (cílových
skupin)“

dílčí **PŘÍSTUP** užitečný v
přechodných sítích
otevřených různým
přístupům

tři představy o kontextu vývoje

„konzervativní moderna“

SPR by měla
být součástí
moudře
řízeného
řádu
komunit
a společnosti

(SP/SP 4/2009)

„kritická moderna“

podmínky pro
SPR jsou
v rukou
(ekonomických)
elit, které
komodifikují
sociální
politiku
a služby

(SP/SP 4/2007)

„post/pozdní -moderna“

SPR se zapojují
do nezávislých
uskupení,
reagujících
po svém na
aktuální
problémy
(cílových
populací)

(SP/SP 2,4/2008,
3/2009)

představy „konzervativní moderny“ o kontextu
vývoje SPR (Jinek, SP/SP 4/2009, s. 109)

***„Požadovat od sociálních
pracovníků ctnost soucitu či
praktické rozumnosti a **vše**
ostatní ponechat subjektivní a
partikularistické volbě hodnot
je sotva uspokojující
odpovědí na výzvy našeho
světa.“***

představy „kritické moderny“ o kontextu
vývoje SPR (Chytil, SP/SP 4/2007, s. 65, 68–69)

**„Privatizace“ a „aplikace ekonomického kódu“ je „namířena ...
proti [státem podporovaným]
sekundárním vazbám ochrany
[včetně sociální práce]“, které měly
v první fázi modernizace
kompenzovat rozvrat přirozených
vazeb pomoci, „a požaduje jejich ...
*odbourání.“***

představy „post/pozdní moderny“ o kontextu vývoje SPR (Růžičková, Musil, SP/SP 3/2009, s. 88–90)

„Lidé už *nevěří velkým plánům* slibujícím ve jménu ušlechtilé ideje lepší příští *pro všechny*,“ a „sdužují se tudíž do *přechodných uskupení*, která jim umožňují *řešit aktuální problémy a diskutovat je podle vlastních pravidel*.“ (Lyotard)

„Teorie se ukázala být příliš abstraktní. *Nedovedla vytvořit diferencované metody* umožňující *přiměřenou reakci na specifické potřeby různých skupin klientů* vyjadřovaných anti-psychiatrickým, genderovým, antirasistickým *hnutím* či *hnutími lidí s postižením*.“ (Lorenz)

situace, v níž uvedené představy aplikujeme

SPR – nevykrytalizovaná instituce

příznaky – moderna:

- nejasná představa
- málo specifická
objednávka
- nejasná identita
- nevyhraněná
metodika
- neexistence
monopolu

příznaky – post/zdní moderna:

- nejasná představa
- nejasná očekávání
 - dvojí identita
- nejasná ↔ otevřená
metodika?
- očekávání integrace

důsledek nevykrytalizovanosti

SPR – nevykrytalizovaná instituce

příznaky – moderna:

- zadavatelé a klienti neočekávají poskytnutí specifického typu pomoci SPR
- pomoc specifická pro SPR není poskytována

příznaky – post/zdní moderna:

- specifická pomoc SPR je poskytována tam, kde se SPR zapojí do skupiny zaměřené na řešení problému (cílové populace)

tři pohledy na riziko pro instituci SPR

**„konzervativní
moderna“**

**„máme jistotu
SPR v rámci
sociální
politiky
státu“**

**„nedokončení
moderního
vývoje“**

**„kritická
moderna“**

**„vyvlastnění
veřejné politiky
vede k
destrukci
SPR“**

**„neschopnost
včas reagovat
na důsledky
vyvlastnění VP“**

**„post/pozdní
-moderna“**

**„SPR nebyla
v rámci českého
WS ustavena
a hrozí,
že ani nebude“**

**„lpění na SPR
moderny
→ neschopnost
postřehnout a
podpořit zárodky
nové podoby SPR“**

tři představy o výhledu

**„konzervativní
moderna“**

**udržet SPR
v rámci soc.
politiky státu**

**zlepšit lidský
potenciál SPR**

**řešit etické
problémy
(„černý jezdec“)**

**„kritická
moderna“**

**(ztráta šance
na monopol)
přechodně
„služba“ zisku**

**komunitní
podpora
obnovujících
se primárních
vazeb
v komunitách**

**„post/pozdní
-moderna“**

**nedůvěra
kolektivní akci
všech SPR
(ústup od
ideje monopolu)
využití diskursu
SPR v rámci
spolupráce při
řešení problémů
cílových skupin**

představy „konzervativní moderny“ o
výhledu SPR (Jinec, SP/SP 4/2009, s. 108)

**„současné instituce sociální ochrany* ...
představují zatím to *jediné, co máme ...
jistotu ... Uvažovat o změně přístupu ...
před vyřešením v minulosti generova-
ných, ale odložených problémů**“ ...
„by znamenalo tuto jistotu oslabovat.“***

*odborní, mandatorní sociální výdaje státu, zdravotnický a
důchodový systém, bezplatné všeobecné vzdělání, **sociální
práce v rámci státní sociální politiky**

**zaostávající vzdělanost a potenciál lidí, sociální
infrastruktura, **problém „černého pasažéra“**

představy „kritické moderny“ o výhledu SPR (Chytil, SP/SP 4/2007, s. 68–70)

SPR se „**zatím stává službou na trhu ... orientována na zisk.**“ Destrukce sekundárních vazeb **může** vést k „**revitalizaci** [příbuzenských, obecních aj.] **vazeb primární sociability**“. Sociální pracovníci by pak stáli před volbou „**mezi začleněním do sítí mocných patronů (refeudalizace ...), anebo vytvářením pospolitostí, které se budou navzájem chránit, když [to] zmodernizovaná společnost nedokáže.**“ SPR „**může přežít**“ zaměří-li se na „**udržení a rozvoji komunit prostřednictvím [solidární] komunitní ekonomiky**“.

představy „**post/pozdní moderny**“ o výhledu SPR
(Růžičková, Musil, SP/SP 3/2009, s. 88–89)

Oslovení SPR „**si přejí, aby se v praxi prosadila idea ‚kvalifikované pomoci klientům‘. Nevěří ale, že může oslovit všechny SPR** [zejména ne stoupence ‚zastaralého úřednického pojetí‘, kteří ‚podceňují SPR z NGO‘] **a že by v celé obci SPR mohla podle všem vyhovujících pravidel proběhnout diskuse, vedoucí k její realizaci. Raději se začali – v menších skupinách a bez ohledu na ‚obor‘ – scházet s těmi, kdo řeší podobné problémy a věcně diskutují podle pravidel vzájemného respektu a společného výběru témat.“**

výhody a rizika přijetí pohledu „konzervativní moderny“

výhody

s-d: „**jistota**“

s-d.: „**dořešení**“ (možnost kontinuálního vývoje)

rizika

k.m.: iluze jistoty, **SPR zanikne** v procesu
vyvlastnění veřejné sféry,
protože nové problémy ani nezačne řešit

p/z.m.: → **SPR nevykrytalizuje** 1. pokusí se
ustavit monopol v podmínkách, kdy to
nejde, 2. setrvá v abstraktnosti státní
politiky a nebude schopna oslovit klienty
diferencovanou reakcí

výhody a rizika přijetí pohledu „kritické moderny“

výhody

s-d: včasná reakce a adaptace

p/z.m.: diferenciací zaměření (na problémy
různých komunit)

konz.m.: nedořešení problémů moderního
vývoje (Jinek, 2009: 108)

rizika

konz.m.: sebenaplňující se proroctví – ústup
„ekonomistům“ (Jinek, 2009: 108)

konz.m. + p/z.m.: neoprávněná záměna
nemožnosti státem garantovaného
monopolu za konec známých přístupů v
SPR (Jinek, 2009: 106)

výhody a rizika přijetí pohledu „post/zdní **moderny**“

s.-d: **možnost ustavit SPR díky její integraci do**
výhody řešení problémů (cílových skupin), **když**
monopol není možný
krit.m: **snaha reagovat na problémy**
specifických komunit

konz.m: **subjektivismus autonomních skupin,**
rizika **ztráta řádu**

krit.m.: **iluze užívání známých přístupů v SPR**

konz.m. + krit.m.: **rozplynutí SPR v integraci**
bez garance monopolu vyšší autoritou
(státem)

**výzva z hlediska
snahy podpořit krystalizaci SPR**

**Jsou to „paradigmata“? Musíme si
každý jedno vybrat?**

NEBO

**Lze je kombinovat tak, aby bylo
možné využít výhody a tlumit rizika
jejich aplikace?**